

Wpływ zmiany klimatu na przyszłe warunki występowania zlodzenia Bałtyku

Scenariusze zmian zlodzenia Bałtyku

Scenariusze zmian zlodzenia na Bałtyku zostały opracowane w odniesieniu do okresu referencyjnego 1971-1990 z wykorzystaniem zidentyfikowanych metodami statystycznego downscalingu relacji między regionalnym polem wymuszenia (ciśnienie atmosferyczne, temperatura powietrza z poziomu 2 m n. p. g., temperatura powietrza z poziomu 700 hPa) a zlodzeniem Bałtyku. Informacje o przyszłych zmianach pola wymuszenia pozyskano z dwóch symulacji globalnych: ECHAM-5 oraz HadCM3. Przyszłe zmiany zlodzenia na Bałtyku zostały wyznaczone dla wybranych scenariuszy emisyjnych (B1, A1B, A2).

Średnia liczba dni ze zlodzeniem na polskim wybrzeżu w okresie referencyjnym 1971-1990 wyniosła 16,4 dnia w Świnoujściu, 9,5 w Kołobrzegu, 8,7 w Ustce, 2,3 w Helu, 11,1 w Gdyni oraz 7,7 w Gdańsku. Scenariusze opracowane na podstawie symulowanych przez modele globalne zmian regionalnej cyrkulacji atmosferycznej wskazują, że w okresie 2011-2030 liczba dni ze zlodzeniem ulegnie stosunkowo niewielkim zmianom. Zakres oraz kierunek zmian uzależnione są od scenariusza emisyjnego – w przypadku B1 zmiany nie przekroczą, z wyjątkiem Helu, $\pm 6\%$, w przypadku A1B nastąpi spadek od ok. 4% w Świnoujściu wzrastający w kierunku wschodnim do niemal 12% w Gdańsku, z kolei w przypadku A2 liczba dni z lodem wzdłuż całego wybrzeża zwiększy się o ok. 10-15%. Pod koniec XXI w. (2081-2100) modele oparte na wszystkich scenariuszach emisyjnych wskazują dość wyraźny spadek liczby dni ze zlodzeniem – ich liczba zmniejszy się od ok. 30% (B1) do ok. 40% (A2).

Znacznie większe zmiany występowania zlodzenia są przewidywane na podstawie zmian temperatury powietrza na poziomie 2 m n. p. g. W tym przypadku znaczny spadek liczby dni z lodem zaznacza się już w okresie 2011-2030 – od ok. 40% (A2) do niemal 60% (A1B). Dla okresu 2081-2100 wyniki sugerują, iż zlodzenie wzdłuż polskiego wybrzeża będzie zjawiskiem incydentalnym (B1) lub nie wystąpi w ogóle (A1B, A2).

Przewidywana liczba dni ze zlodzeniem wzdłuż polskiego wybrzeża – scenariusze wiązkowe opracowane na podstawie przyszłych zmian regionalnego pola barycznego dla wybranych scenariuszy emisyjnych (B1, A1B i A2)

		Świnoujście	Kołobrzeg	Ustka	Hel	Gdynia	Gdańsk
2011-2030	B1	15,4	9,4	9,1	2,6	10,6	7,9
	A1B	15,7	8,6	7,9	2,1	9,9	6,8
	A2	18,3	10,7	10,0	2,6	12,1	8,4
2081-2100	B1	12,7	6,6	6,0	1,6	7,7	5,2
	A1B	10,0	6,0	5,9	1,8	6,7	5,1
	A2	9,3	5,6	5,5	1,6	6,5	4,8

Przewidywana liczba dni ze zlodzeniem wzdłuż polskiego wybrzeża – scenariusze wiązkowe opracowane na podstawie przyszłych zmian regionalnego pola temperatury powietrza z poziomu 2 m n.p.g. dla wybranych scenariuszy emisyjnych (B1, A1B i A2)

		Świnoujście	Kołobrzeg	Ustka	Hel	Gdynia	Gdańsk
2011-2030	B1	8,5	4,2	3,9	1,0	4,9	3,4
	A1B	9,5	4,2	3,6	0,9	4,9	3,1
	A2	10,1	5,5	5,2	1,4	6,2	4,5
2081-2100	B1	1,0	0,1	0,1	0,0	0,3	0,1
	A1B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	A2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Przewidywana liczba dni ze zlodzeniem wzdłuż polskiego wybrzeża – scenariusze wiązkowe opracowane na podstawie przyszłych zmian regionalnego pola temperatury powietrza z poziomu 700 hPa dla wybranych scenariuszy emisyjnych (B1, A1B i A2)

		Świnoujście	Kołobrzeg	Ustka	Hel	Gdynia	Gdańsk
2011-2030	B1	9,0	5,1	4,7	1,3	5,9	4,1
	A1B	8,1	4,9	4,8	1,3	5,4	4,0
	A2	11,2	7,2	7,1	2,0	8,0	6,0
2081-2100	B1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	A1B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	A2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Zbliżone rezultaty otrzymano na podstawie zmian temperatury na poziomie 700 hPa, a więc w swobodnej atmosferze na wysokości ok. 3 km. Nieco mniejszy jest w tym przypadku spadek liczby dni z lodem przewidywany dla okresu 2011-2030 – od ok. 20% (A2) do ok. 45% (B1, A1B). Z kolei pod koniec XXI w. zlodzenie na polskim wybrzeżu praktycznie nie będzie już występowało.

Przewidywane zmiany cyrkulacji atmosferycznej nad Północnym Atlantykiem i Europą przyczynią się do relatywnie niewiel-

kich zmian liczby dni z lodem na polskim wybrzeżu w okresie 2011-2030. Nasilające się z czasem zmiany cyrkulacji spowodują jednak, iż występowanie zlodzenia ulegnie wyraźnemu ograniczeniu pod koniec XXI w. Biorąc z kolei pod uwagę przewidywany systematyczny wzrost temperatury powietrza znaczny spadek liczby dni z lodem może wystąpić już w najbliższym dwudziestolecu, a pod koniec XXI w. polskie wybrzeże może być całkowicie wolne od zjawisk lodowych.

Wpływ zmiany klimatu na przyszłe warunki występowania zlodzenia Bałtyku

Scenariusze zmian zlodzenia Bałtyku

Opracowano także modele statystyczno-empiryczne opisujące relacje między regionalnym polem wymuszenia (cyrkulacja atmosferyczna, temperatura powietrza) a wskaźnikiem surowości zlodzenia dla 7 akwenów Bałtyku. Wskaźnik ten umożliwia klasyfikację oraz opis przestrzennej zmienności surowości zlodzenia. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o długotrwałym zlodzeniu, podczas gdy niskie – o łagodnym przebiegu.

Scenariusze zmian wskaźnika surowości zlodzenia dla okresu 2011-2030 wskazują spadek jego wartości na wszystkich rozpatrywanych akwenach, niezależnie od wykorzystanego predyktora zmian. Rozpatrując zmiany cyrkulacji atmosferycznej (SLP) nastąpi spadek wskaźnika średnio o ok. 10%, największy na Bałtyku Zachodnim i Południowym (o ok. 16-18%), zmniejszając się w kierunku północnym (brak zmian w Zatoce Botnickiej). W przypadku scenariuszy bazujących na zmianach temperatury powietrza z poziomu 2 m n. p. g. spadek ma być znacznie większy i przekroczyć 35%, z wyjątkiem Norra Kvarken (ok. 27%) i Zatoki Botnickiej (ok. 14%). Zmiany temperatury powietrza w swobodnej atmosferze (700 hPa, ok. 3 km n. p. m.) spowodują z kolei spadek średnio o ok. 15%, największy (ok. 22%) na Morzu Alandzkim i Morzu Botnickim.

W okresie 2081-2100 przewidywane zmiany wskaźnika surowości zlodzenia są znacznie większe. W przypadku modelu opartego na zmianach cyrkulacji atmosferycznej spadek wartości wyniesie średnio ok. 25%, przekraczając 30% na Bałtyku Zachodnim, Bałtyku Południowym i Morzu Alandzkim, najmniejszy spadek z kolei przewidywany jest w Zatoce Botnickiej (ok. 5%). Scenariusz bazujący na zmianach temperatury pokazuje wyraźnie większy spadek wartości wskaźnika. Zmiany na wszystkich akwenach osiągną 86-97%, świadcząc o niemal całkowitym zaniku zlodzenia. Jedyne w Zatoce Botnickiej wartość wskaźnika ulegnie zmniejszeniu o ok. 45%. Znaczne zmiany pokazuje także scenariusz oparty na zmianach tem-

(fot. T. Krywoszejew)

Przewidywana wartość wskaźnika surowości zlodzenia na wybranych akwenach Bałtyku – scenariusze wiązkowe opracowane na podstawie przyszłych zmian regionalnego pola barycznego (SLP), temperatury powietrza z poziomu 2 m n.p.g. (t 2 m) i temperatury powietrza z poziomu 700 hPa (t 700) dla scenariusza emisyjnego A1B

Okres	Predyktor	Bałtyk Zachodni	Bałtyk Południowy	Zatoka Fińska	Morze Alandzkie	Morze Botnickie	Norra Kvarken	Zatoka Botnicka
Wartość referencyjna z okresu 1971-1990								
		1,3	1,9	4,3	2,3	4,1	6,2	7,9
Scenariusze								
2011-2030	SLP	1,0	1,6	4,1	2	3,8	6,0	7,9
	t 2 m	0,8	1,1	2,8	1,3	2,5	4,6	6,8
	t 700	1,1	1,6	3,8	1,8	3,2	5,4	7,3
2081-2100	SLP	0,8	1,2	3,3	1,4	3,0	5,3	7,5
	t 2 m	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,8	4,3
	t 700	0,3	0,3	1,0	0,2	0,2	1,7	5,2

peratury powietrza na poziomie 700 hPa. Z wyjątkiem Zatoki Botnickiej przewiduje się spadek wartości wskaźnika o po-

nad 70%, a na Morzu Alandzkim i Morzu Botnickim nawet o ok. 95%.